

Uchwała Nr 36
Komitetu Monitorującego
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
z 22 listopada 2023 roku

w sprawie zmian w Interwencji I 5.11 Wsparcie dochodów związane z produkcją do ziemniaków skrobiowych Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zgodnie z art. 124 ust. 4 lit. d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 uchwala, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie opiniuje zmiany w Interwencji I 5.11 Wsparcie dochodów związane z produkcją do ziemniaków skrobiowych Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, zawarte w załączniku do uchwały.

§ 2.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania stosownych zmian w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, będących bezpośrednią konsekwencją procedury dokonania zmian określonych w § 1.

§ 3.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania zmian Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej zawartych w załączniku do uchwały, w wyniku uzgodnień z Komisją Europejską.

§ 4.

Traci moc Uchwała Nr 20 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z 10 maja 2023 roku w sprawie zmian w Interwencji I 5.11 Wsparcie dochodów związane z produkcją do ziemniaków skrobiowych Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Ryszard Bartosik
Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla
Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Załącznik do uchwały Nr 36 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z 22 listopada 2023 r.

Rodzaj zmiany:

Zmiany w elementach związanych z rodzajami interwencji w formie płatności bezpośrednich określonymi w tytule III rozdział II rozporządzenia (UE) 2021/2115 - płatność związana z produkcją do ziemniaków skrobiowych.

Proponowana zmiana PS WPR 2023-2027 (Zaznacz w trybie rejestracji zmian.)

7 Zakres i wysokość wsparcia

Opis

W przypadku Polski wzrost cen żywności i poszukiwanie oszczędności ze strony przetwórców (przemysłu rolno-spożywczego) powoduje rezygnację ze skrobi ziemniaczanej i ograniczenie popytu na nią. Plantatorzy ziemniaków skrobiowych doświadczają więc w szczególności konkurencji ze strony skrobi wytwarzanej z pszenicy i kukurydzy. W latach 2010-2019 udział skrobi ziemniaczanej w łącznej ilości wytwarzanej skrobi spożywczej systematycznie malał z 22,3% w 2010 r. do niespełna 8% w 2019 r. ~~Tendencja ta potwierdza się również w bieżącym roku tj. 2022 r., powodując bardzo wyraźne ograniczenie kontraktacji (dopiero w przyszłości znajdzie on odzwierciedlenie w danych statystycznych dotyczących produkcji, ale sygnały z zakładów wytwarzających skrobię ziemniaczaną i znaczące pogorszenie rentowności w tej branży wskazują już obecnie na bardzo złą sytuację).~~ Płatności związane z produkcją służyć będą zatem łagodzeniu trudnej sytuacji w sektorze oraz poprawie pozycji plantatorów względem krajowego przetwórstwa, a nie stworzeniu/zwiększeniu przewagi konkurencyjnej na rynku wewnętrznym UE.

Warto także podkreślić, że pomimo stosowania w ostatnich latach płatności związanych z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej, udział Polski w powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych w UE ~~pozostaje pozostawał~~ na stałym poziomie 15-16%, z wyjątkiem 2022 r., gdy spadł do zaledwie ok. 11%. Oznacza to, że wsparcie to nie zakłóca rynku wewnętrznego, w tym konkurencyjności na tym rynku. Pośrednio potwierdza to również fakt, że wśród państw o zwiększonej dynamice produkcji w 2019 roku względem 2013 roku znajdują się zarówno kraje stosujące płatności związane w sektorze skrobi ziemniaczanej, jak i te, które nie wdrożyły tego instrumentu.

Ogółem w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć na płatność ok. 45,1 mln EUR, co stanowi 0,26% puli środków na płatności bezpośrednie i ok. 1,74% puli środków na wsparcie dochodów związane z produkcją.

Płatność roczna do kwalifikującej się powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych. Szacunkowa wysokość stawki: ok. 249384 EUR/ha (średnia z lat ~~2023~~2024-2026). Przy wyliczeniu wysokości stawki posłużono się zaproponowaną przez IERiGŻ metodą uproszczonej kalkulacji różnicowej, która sprowadza się do ustalenia różnicy w wynikach finansowych pomiędzy alternatywnymi kierunkami produkcji. Dodatkowo pod uwagę wzięto drastyczny spadek produkcji w 2022 r. Jako uprawy alternatywne przyjęto żyto ozime oraz ziemniaki jadalne (żyto - z uwagi na wymagania glebowo-klimatyczne oraz ziemniaki jadalne - z uwagi na opcjonalną możliwość przeznaczenia plonu).

Z uwagi na ograniczenie wynikające z możliwości wydatkowania w ramach wszystkich płatności związanych z produkcją maksymalnie 15% (13%+2% na wysokobiałkowe) rocznej

alokacji finansowej na płatności bezpośrednio, a także mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia z wdrażania wsparcia, proponowana stawka płatności jest niższa od stawki, która równoważyłaby utracone korzyści z alternatywnych kierunków produkcji. Jednocześnie, ponieważ powierzchnia zgłaszana do wsparcia związanego z produkcją w ostatnich latach 2015-2020 zwiększała się stopniowo znacząco się zmniejszyła, zaproponowana stawka jest niższa-wyższa od dotychczasowej wysokości wsparcia (średnia stawka za lata 2015-2021 wynosi ok. 273 EUR/ha).

Stawka w roku 2027 jest niższa, gdyż koperta finansowa nie uwzględnia transferu środków z II filaru WPR (brak przepisów UE umożliwiających przesunięcie środków z II na I filar WPR).

Wysokość wsparcia dla beneficjenta będzie obliczana jako iloczyn stawki jednostkowej oraz uprawnionych produktów (liczby hektarów).

Jako stawkę maksymalną przyjęto stawkę planowaną powiększoną o ok. 32%. Przy określeniu poziomu wskaźnika zwiększenia stawki planowanej pod uwagę wzięto możliwe niewielkie wahania możliwy dalszy spadek produkcji. Należy mieć również na uwadze, że wskaźnik inflacji, który w Polsce przekracza 10% utrzymuje się na wysokim poziomie. Jak wynika z analiz IERiGŻ dostępnych danych, przy braku odpowiedniego wsparcia, istnieje ryzyko, że powierzchnia uprawy ziemniaków skrobiowych może zmniejszyć się do 28-32 tys. ha w dalszym ciągu ulegać zmniejszeniu. Dochodowość uprawy będzie uzależniona przede wszystkim od cen środków produkcji oraz unijnych programów wsparcia, jak również od cen skupu, które w poprzednich latach charakteryzowały się bardzo niewielkimi wahaniami, mimo dużych zmian kosztów uprawy. Na potrzeby wyliczenia wskaźnika zwiększenia stawki planowanej przyjęto powierzchnię 28 tys. ha. W sytuacji ewentualnych znacznych zmian w liczbie hektarów deklarowanych do wsparcia zastosowanie będzie miał mechanizm samoregulacji wysokości wsparcia. Proponowana maksymalna stawka jest niższa od stawki, która równoważyłaby utracone korzyści z uprawy roślin alternatywnych. Jednocześnie Polska zdecydowała o nieokreślaniu stawki minimalnej.

8 Dodatkowe pytania/informacje specyficzne dla rodzaju interwencji

Uzasadnienie trudności, jakie napotykają objęte pomocą sektory/rodzaje produkcji lub typy rolnicze.

Powierzchnia uprawy ziemniaka w kraju w latach 2005-2020 według danych GUS uległa znaczącemu zmniejszeniu. O ile w 2005 roku w kraju uprawiano ziemniaka na powierzchni 588 tys. ha, to w 2020 roku obsadzono już tylko 308 tys. ha. Wpływa to negatywnie na stabilność rynku ziemniaków skrobiowych. W szczególności w okresach znacznie niższych zbiorów ziemniaki skrobiowe nie są kierowane do przemysłu, co wpływa na destabilizację rynku. W efekcie Polska jest importerem netto produktów skrobiowych.

Zgromadzone w FADN dane dotyczące gospodarstw uprawiających ziemniaki skrobiowe wskazują, że w żadnym roku z sześcioletniego okresu 2015-2020 gospodarstwa te nie osiągały, bez dopłat, dochodów, które pozwoliłyby pokryć szacowane koszty pracy własnej rolników (ujemny dochód).

Wskaźniki i mierniki finansowe gospodarstw rolnych uprawiających ziemniaki skrobiowe w latach 2015-2020 pozostających w polu obserwacji FADN.

Wyszczególnienie	Lata
------------------	------

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba gospodarstw w polu obserwacji FADN	3 981	4 110	4 424	4 837	4 653	4 728
Wielkość ekonomiczna (euro)	50 987,7	47 698,8	47 365,0	43 660,5	49 927,6	71 435,1
Dochód z rodz. gosp. rolnego bez dopłat oraz pomniejszony o oszacowane koszt pracy wł. (zł)	-39 472,9	-31 984,0	-23 035,4	-44 594,7	-35 012,9	-15 907,6

Źródło: dane polskiego FADN.

W 2022 r. z powodu spadku opłacalności produkcji, zwłaszcza w odniesieniu do alternatywnych upraw jak zboża czy rzepak, doszło do dramatycznego zmniejszenia powierzchni uprawy ziemniaków skrobiowych. Zmniejszenie to wyniosło ok. 28% - spadek z ok. 33 tys. ha w 2021 r. do ok. 24 tys. ha.

Według Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego (IERiGŻ) wzrost cen żywności i poszukiwanie oszczędności ze strony przetwórców (przemysłu rolno-spożywczego) powodują rezygnację ze skrobi ziemniaczanej i ograniczenie popytu na nią, ze względu na silną konkurencję ze strony skrobi wytwarzanej z pszenicy i kukurydzy.

W 2023 r., zgodnie z danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, powierzchnia zgłoszona do wsparcia nadal utrzymuje się na wyjątkowo niskim poziomie - wynosi ok. 23,3 tys. ha. Przewiduje się, że w latach 2023-2024-2027 uwarunkowania rynkowe w uprawie ziemniaków skrobiowych będą wykazywały rosnące ryzyko produkcyjne, związane z silnymi czynnikami inflacyjnymi, będącymi konsekwencją pandemii COVID-19 oraz wojny w Ukrainie. Występowanie coraz częściej ekstremalnych zjawisk pogodowych jak susze i powodzie, będących skutkiem globalnego ocieplenia, będzie się przekładać na rosnącą niestabilność uwarunkowań produkcyjnych, powodujących dużą zmienność plonowania i wielkości zbiorów, a w konsekwencji i duże wahania poziomu dochodów plantatorów ziemniaków skrobiowych.

Istotnym czynnikiem determinującym rozwój branży będą szczegółowe regulacje w ramach strategii „Od pola do stołu”, w tym także ograniczenia ilości pestycydów i zmniejszenie zużycia nawożenia mineralnego w rolnictwie. Uwzględniając rosnące koszty uprawy oraz wdrożenie zrównoważonych technologii (m.in. wycofywanie z użycia szeregu istotnych dla uprawy środków ochrony roślin), należy oczekiwać ekstensyfikacji produkcji. Wysokie ceny zbóż i roślin oleistych mogą skutkować mniejszą skłonnością plantatorów do ograniczania czy wręcz rezygnacji z uprawy ziemniaków skrobiowych. Przykładowo średnia cena pszenicy konsumpcyjnej wzrosła o 37%, tj. z 1260 zł/tonę (w połowie lutego 2022 r.) do 1732 zł/tonę w trzecim tygodniu maja 2022 r. Dochodowość uprawy będzie uzależniona przede wszystkim od cen środków produkcji oraz unijnych programów wsparcia, jak również od cen skupu, które w poprzednich-ostatnich latach charakteryzowały się bardzo niewielkimi wahaniami, mimo

dużych zmian kosztów uprawy.

12 Planowane kwoty jednostkowe – tabela finansowa z danymi wyjściowymi

Planowana kwota jednostkowa	Rok budżetowy	2024	2025	2026	2027	2028	Ogółem 2024–2028
	Rok kalendarzowy	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem 2023–2027
I_5_11 - Wsparcie dochodów związanych z produkcją do ziemniaków skrobiowych	Planowana kwota jednostkowa	245,41	247,61 <u>380,57</u>	249,80 <u>383,94</u>	252,00 <u>387,32</u>	224,14 <u>344,50</u>	
	Minimalna wysokość planowanej kwoty jednostkowej						
	Maksymalna kwota planowanej kwoty jednostkowej (EUR)	324,32	327,22 <u>502,93</u>	330,12 <u>507,40</u>	333,02 <u>511,84</u>	333,02 <u>511,84</u>	
	O.10 (jednostka: Hektary)	37 003,00	37 003,00 <u>24 075,00</u>	37 003,00 <u>24 075,00</u>	37 003,00 <u>24 075,00</u>	37 003,00 <u>24 075,00</u>	
	Planowany produkt * Planowana kwota jednostkowa	9 080 906,23	9 162 312,83 <u>9 162 222,75</u>	9 243 349,40 <u>9 243 355,50</u>	9 324 756,00 <u>9 324 729,00</u>	8 293 852,42 <u>8 293 837,50</u>	45 105 176,8 8 <u>45 105 050,98</u>
OGÓŁEM	O.10 (jednostka: Hektary)	37 003,00	37 003,00 <u>24 075,00</u>	37 003,00 <u>24 075,00</u>	37 003,00 <u>24 075,00</u>	37 003,00 <u>24 075,00</u>	Sum: 185 015,00 <u>133 303,00</u> Max: 37 003,00
	Całkowita orientacyjna roczna alokacja finansowa (wkład Unii w EUR)	9 081 095,00	9 162 273,00	9 243 451,00	9 324 629,00	8 293 755,00	45 105 203,0 0
	Z czego kwota niezbędna do spełnienia wymogu w zakresie wyodrębnienia (załącznik XII) (tylko na podstawie art. 30) (wkład Unii)						

1. Uzasadnienie proponowanej zmiany:

W ostatnich kilku latach sektor ziemniaków skrobiowych doświadcza szczególnych trudności. Liczne czynniki, w tym wojna w Ukrainie, przyczyniły się do znaczącego wzrostu ryzyka produkcyjnego w tym sektorze i zmniejszenia zainteresowania uprawą ziemniaków skrobiowych. W 2022 r. produkcja skrobi ziemniaczanej była znacznie niższa niż w latach 2016-2021 i wyniosła 155 tys. ton. Powierzchnia przyjęta do określenia wysokości stawki płatności do ziemniaków skrobiowych za 2022 r. wyniosła ok. 24 tys. ha i była niższa blisko o 28% w porównaniu do powierzchni z kampanii 2021 r. Natomiast liczba wnioskujących o płatność w 2022 r. zmniejszyła się o ok. 21% w porównaniu do 2021 r. W 2023 r. w sektorze tym nadal utrzymuje się bardzo trudna sytuacja, a powierzchnia zgłoszona do płatności wyniosła ok. 23,3 tys. ha. Główne zgłaszane problemy to: i) radykalny wzrost kosztów zakładania i prowadzenia plantacji ziemniaków w relacji do kosztów uprawy zbóż i rzepaku, tj. upraw alternatywnych, ii) duża pracochłonność, iii) wysokie koszty związane z uprawą (w tym: materiał sadzeniowy (problem również z dostępnością), nawozy, środki ochrony roślin oraz energii - jest to produkcja bardzo energochłonna), iv) wycofanie z rynku niektórych znanych i skutecznych środków ochrony roślin. W związku z powyższymi problemami w przyjętej przez Komitet Monitorujący PS WPR Uchwale Nr 20 z dnia 10 maja 2023 r. zaproponowano zmianę w odniesieniu do płatności związanej z produkcją do skrobi polegającą na zwiększeniu maksymalnej wysokości planowanej kwoty jednostkowej na lata 2023-2027. W ramach uzgodnień roboczych, Komisja Europejska zwróciła uwagę, że bardziej właściwym podejściem byłoby dostosowanie produktu (planowanej powierzchni) oraz stawek planowanych. Dlatego też przygotowano nowy projekt uchwały, w którym zaproponowano, zgodnie z uwagą Komisji Europejskiej, ustalenie wysokości stawek (planowanej i maksymalnej) z uwzględnieniem zmniejszonej powierzchni. Jako nową powierzchnię przyjęto powierzchnię do obliczenia stawki płatności za 2022 r. po zaokrągleniu do pełnych hektarów (24 075 ha). Zmiany w odniesieniu do sektora ziemniaków skrobiowych, z uwagi na utrzymujący się trend spadkowy powierzchni zgłaszanej do wsparcia, są konieczne dla złagodzenia trudności występujących w tym sektorze i ograniczenia negatywnych skutków dalszego spadku produkcji. Jednocześnie zasadne jest uchylene ww. Uchwały Nr 20.

2. Przepis zgodnie, z którym będzie dokonana zmiana:

Art. 119 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013.

3. Data konsultacji z Komitetem Monitorującym PS WPR 2023-2027:

22 listopada 2023 r.

4. Oczekiwany efekt wprowadzenia zmiany:

Zmiana zostanie wprowadzona ze skutkiem od 2024 r. Zmiana przyczyni się do złagodzenia trudności występujących w sektorze ziemniaków skrobiowych i do ograniczenia negatywnych skutków dalszego spadku produkcji.

5. Wpływ zmiany na cele i wskaźniki:

Nie dotyczy.

6. Wpływ na plan finansowy PS WPR:

Nie dotyczy.